

■ **GAZA:** Det brøt ut kamper mellom Hamas og rivaliserende grupper på Gazastripen i går. President **Mahmoud Abbas** håper et egyptisk initiativ kan resultere i en intern forsoning blant palestinerne. Kampene begynte da Hamas' politistyrker gikk til aksjon for å arrestere medlemmer av Islams hær, en liten gruppe som skal ha forbindelser til al-Qaida. Den interne uroen på Gazastripen har blusset opp igjen etter et bombeangrep fredag der fem Hamas-medlemmer og en fem år gammel jente mistet livet. **NTB**

■ **IRLAND:** Nesten tre av fire irer sier nei til å holde ny folkeavstemning om EU-traktaten, som ble avvist av velgerne i juni. Lisboa-traktaten må godkjennes av alle de 27 medlemslandene før den kan tre i kraft, og irenes nei har derfor skapt stor usikkerhet i EU. Frankrikes president **Nicolas Sarkozy** er blant dem som har krevd ny folkeavstemning i Irland. 71 prosent av de spurte sier nei til en ny folkeavstemning, mens 34 prosent sier ja, viser en meningsmåling tankesmia Open Europe har utført. **NTB**

Denne bussen var et av målene for de i alt 16 bombeangrepene i byen Ahmedabad i India lørdag. Foto: Scanpix

■ **INDIA:** Gruppen som tar på seg ansvaret for bombeaksjonen i den indiske byen Ahmedabad, sier angrepene var en hevnaksjon for et opprør i 2002 som kostet flere hundre muslimer livet. Ahmedabad ble rammet av i alt 16 eksplosjoner lørdag. Tallet på døde etter bombeangrepene var i går kommet opp i 45, mens minst 160 personer er såret. **NTB**

– Bosnia brister

Bosnia er nærmere oppløsning enn noensinne siden krigen som tok slutt i 1995, mener FNs tidligere representant i landet, Paddy Ashdown.

EU må gjøre mer for å hindre at Bosnia splittes, mener Ashdown, som viser til at både Den serbiske republikken og den muslimsk-kroatiske føderasjonen arbeider for deling.

– Radovan Karadzic er endelig på vei til Haag, men den splittelsen av Bosnia som han drømte om, er nå mer sannsynlig enn noensinne siden han ble ettersøkt, skriver Ashdown i en artikkel i The Observer.

Ser ikke faren. – Jeg tror Washington ser denne faren, men jeg er ikke sikker på at Brussel gjør det, skriver Ashdown med adresse til EU.

Serberne i Bosnia og den muslimsk-kroatiske føderasjonen har hatt hver sin politistyrke siden 1995. En plan om å samle styrkene i én nasjonal politistyrke, strandet langt på vei tidligere i år.

Ashdown er skarp i sin kritikk av Milorad Dodik, statsministeren i Den serbiske republikken i Bosnia.

– Milorad Dodik reverserer nå aggressivt ti år med reformer, skriver han.

– Han har brukt selvstyret Dayton-avtalen sikret til å undergrave det Bosnia som Dayton forestilte seg. Vi trenger ikke å spekulere på hvilke intensjoner han har, for dem har han gitt uttrykk for selv, skriver Ashdown.

Pressmiddel. EU bør bruke Bosnias ønske om medlemskap som pressmiddel, og kreve reformer og styrking av sentralregjeringen i Sarajevo, mener den tidligere britiske utsendingen.

EU bør også gjøre det klart for ledelsen i Beograd, at de må slutte opp om nabolandet Bosnia og ikke bistå dem som ønsker å undergrave det, dersom de selv vil inn i EU, mener Ashdown, som var FNs øverste representant i Sarajevo fra 2002 til 2006. **NTB**

Afrikas siste kol

Okkupasjonen av Vest-Sahara er konflikten ingen snakker om.

Line Madsen Simenstad

linems@vl.no

22 310 310

De lever i flyktningleirer og omringet av verdens største minefelt. Den opprinelige befolkningen i Vest-Sahara lider under konflikten ingen snakker om.

Halvparten av den opprinnelige befolkningen i Vest-Sahara lever i flyktningleirer. Den andre halvparten lever på den andre siden av en 2.200 kilometer lang mur omringet av et gigantisk minefelt.

– De lever under en total undertrykkelse, sier Ommund Stokka. Han har nylig kommet hjem fra en ukes reise til Vest-Sahara, sammen med to kollegaer fra fagforbundet Industri og Energi. De dro for selv å undersøke forholdene i det som karakteriseres som Afrikas siste koloni. Der lever halvparten av den opprinnelige befolkningen i flyktningleirer. Den andre halvparten lever på den andre siden av en 2.200 kilometer lang mur omringet av et av verdens største minefelt.

United Nothing. Hvis ikke du vet noe om konflikten, er det ingen grunn til å føle seg dum; det er de færreste som vet noe om hva som skjer. Vest-Sahara, som ligger mellom Marokko og Mauritania på Afrikas vestkyst, var tidligere en spansk koloni. Da Spania trakk seg ut i 1975, rykket Marokko inn for å innlemme området i et «Stor-Marokko». Innbyggerne i Vest-Sahara, saharawiene, motsatte seg okkupasjonen, og siden den gang har det vært strid mellom Marokko og saharawienes frigjøringsbevegelse Polisario om råderetten over området.

FN. Etter en 16 år lang blodig krig, lyktes det FN å megle fram en våpenhvile mellom partene i 1991. Da ble det laget en plan for Marokkos tilbaketrekning fra Vest-Sahara, og FN sendte en

styrke til landet for å forberede en folkeavstemning om uavhengighet. Etter 17 år har det ikke blitt avholdt folkeavstemning, og Marokko kontrollerer størsteparten av området. Ifølge en rapport Flyktningehjelpen utga i mars i år, skjer det stadige grove brudd på menneskerettighetene, slik som tilfeldige fengslinger og tortur av saharawiene som jobber for uavhengighet.

– Da FN kom i 1991, trodde saharawiene at det endelig skulle ordne seg, men FN-soldatene kunne bare stå å se på overgrepene som skjedde, uten engang å ha mandat til å rapportere om det. I dag er det mange som kaller FN for United Nothing, sier Stokka.

Overvåkning. – Dette er en av konfliktenes som ingen snakker særlig om, det gjorde det spennende. Vi hadde lyst til å rette oppmerksomhet på saken, sier Stokka.

Han fikk interesse for Vest-Sahara gjennom det internasjonale arbeidet i ungdomsutvalget til Industri og Energi. Etter å ha fått tilslag på søknad om reisestøtte fra Utenriksdepartementet, bar det av gårde til de marokkanske kontrollerte områdene av Vest-Sahara for å besøke gruvearbeidere, landmineofre og organisasjoner som jobber med menneskerettigheter. Det ble en

opplevelse man vanskelig kan forberede seg på.

– Jeg ble sjokkert over den undertrykkingen og overvåkingen som foregår. Politimenn var etter oss overalt, de sjekket inn på hotellet vi bodde på, satte seg ved siden av oss på kafé og fulgte etter oss i gatene, forteller Stokka.

Han opplevde også at saharawiene som han snakket med ble oppsøkt av politiet i etterkant, med streng beskjed om ikke å snakke med utlendinger igjen.

Bevisst. Ifølge Ronny Hansen, leder i Støttekomiteen for Vest-Sahara, er dette en bevisst strategi fra marokkanske myndigheter.

– En viktig grunn til at denne saken får så lite internasjonal oppmerksomhet, er at

marokkanske myndigheter har vært gode på å hindre informasjon derfra å komme ut. Det har vært en bevisst strategi å hindre utlendinger å komme inn, til og med FN-personell. Journalistvisum er for eksempel så å si umulig å få. Det er også veldig mange som blir kastet ut, jeg tror rundt fem norske journalister har blitt kastet ut bare de siste tre årene. Den strategien fungerer over tid.

En annen grunn til at saken får lite oppmerksomhet, ifølge både Stokka og Hansen, er mangelen på vold.

«Jeg ble sjokkert over den undertrykkingen og overvåkingen som foregår»

Ommund Stokka

Mange av demokratenes tilhengere vil at Barack Obama skal velge Hillary Clinton som sin visepresident.

Foto: Scanpix

Velger Obama Hillary?

USA: Etter måneder med intriger og hemmelighetskremmeri forbereder Barack Obama og John McCain seg på å presentere sine visepresidentkandidater. Tradisjonelt velger en presidentkandidat en makker som utfyller ham ved å komme fra en annen del av landet eller et annet sted på det politiske spekteret, slik at laget kan trekke stemmer fra flest

mulig velgergrupper. Mange ønsker at Obama skal velge sin slagne rival Hillary Clinton. Det vil trekke stemmer fra de mange kvinnene som er dypt såret over at Clinton ble beseiret. En het kandidat er guvernøren Kathleen Sebelius i Kansas. Men velger han en annen kvinne enn Clinton, risikerer han et brudd med mange av Hillarys tilhengere. NTB

Nordlys

USA: Amerikanske vitenskapsfolk mener å ha funnet nye svar på uløste spørsmål rundt nordlys. Nordlyset skapes av eksplosjoner av magnetisk energi mellom jorda og månen, sier ekspertene. Et nettverk av satellitter som er deler av det såkalte Themis-prosjektet har sendt tilbake data om fenomenet.

– Vi har oppdaget hva som

får nordlyset til å danse, sier Themis-forskeren Vassilis Angelopolous ved California-universitetet i Los Angeles til nyhetsbyrået AFP.

Teorien er at bevegelsene skyldes energiexplosjoner som forårsaker såkalte substormer. Substormer forårsaker trolig de plutselige oppflammingene og raske bevegelsene i nordlyset. NTB

oni

«Det er et tragisk aspekt ved det internasjonale samfunnet at folkeretten ikke blir tatt på alvor. Vest-Sahara er et alvorlig eksempel på det»

Nils A. Butenschön

VEST-SAHARA

Område på vestkysten av Afrika, mellom Marokko og Mauritania.

Frigjøringsbevegelsen

Polisario og Marokko strider om råderetten etter at området ble okkupert av Marokko i 1975.

FN anerkjenner Vest-Saharas krav om selvstyre og har siden 1991 forsøkt å legge til rette for folkeavstemning om uavhengighet.

Det pågår i år forhandlinger mellom partene.

Marokko krever at Vest-Sahara blir under marokkansk kontroll med en viss grad av selvstyre, mens Polisario krever folkeavstemning om fullstendig selvstendighet.

Organisasjoner som Amnesty og Flyktningshjelpen rapporterer om stadige overgrep på den opprinnelige befolkningen, saharawiene.

I fjor begynte marokkanske myndigheter og Frigjøringsbevegelsen Polisario nye forhandlinger om Vest-Saharas fremtid. Befolkningen venter spent.

Foto: Scanpix

– Palestina får masse medieoppmerksomhet på grunn av terror. De vi snakket med i Polisario, sier at hvis de bestemmer seg for å ta opp våpen, blir de berømte, og at vold er det eneste språket det internasjonale samfunnet forstår. Men så langt skjer altså ikke det. Det er jo det som gjør meg stolt over å støtte dem; at de sloss mot en overgriper som bruker vold, men at de ikke bruker vold tilbake. De sloss med moral, menneskerettigheter og overbevisning, sier Stokka.

Selvstendig. Selv om FN har anerkjent Vest-Saharas krav om selvstendighet og Den internasjonale domstolen i Haag har avvist Marokkos «historiske krav» på Vest-Sahara, vil ikke marokkanske myndigheter trekke seg ut. De har kontroll

over det ressursrike området vest for muren, og Polisario kontrollerer ørkenstripa i øst.

I dag er Vest-Sahara anerkjent som selvstendig nasjon av rundt 80 andre land, fortrinnsvis i Afrika, Asia og Latin-Amerika.

– Dette er et område som folkerettslig har rett til selvbestemmelse i henhold til FN's standpunkt. Det er et tragisk aspekt ved det internasjonale samfunnet at folkeretten ikke blir tatt på alvor. Vest-Sahara er et alvorlig eksempel på det, sier Nils A. Butenschön, førsteamanuensis i internasjonal politikk ved Norsk senter for menneskerettigheter.

Forhandlinger. I fjor begynte marokkanske myndigheter og Polisario nye forhandlinger om Vest-Saharas fremtid. Mens

Polisario holder fast på at det skal avholdes folkeavstemning om uavhengighet, vil Marokko gi områdene et visst selvstyre under den marokkanske staten. I vår har det foregått samtaler uten at partene har kommet fram til en avtale. Forhandlingene ventes å fortsette i løpet av året.

Ommund Stokka har ikke vært i Vest-Sahara for siste gang, og vil nå jobbe med å støtte saharawiernes sak fra Norge.

– En jeg møtte en gang fra Zimbabwe sa til meg: «Tenk dere at dere ligger på sykehus og får det dere trenger av medisiner og pleie, men så kommer noen på besøk med blomster. Sånn er det når dere sender støtteselsjoner, da er det noen som bryr seg». Det vil drive med nå er å komme med blomster til en på sykeleie, avslutter Stokka.

Norsk Bondelag mener forslaget vil gjøre så rundt 40.000 bønder minster jobben. Her fra en demonstrasjon torsdag forrige uke.

Foto: Scanpix

WTO-avtale splitter norsk eksport

Karoline Eikenæs Berge

karolinebe@vl.no

22 310 394

Dumt for landbruket, bra for fisken. Det blir konsekvensene med en ny WTO-avtale. Storkraftene i Verdens handelsorganisasjon (WTO) er samlet i Genève for å prøve å komme til enighet mellom de 153 medlemslandene. Etter dager med få fremskritt presenterte WTO-sjef Pascal Lamy sine forslag til kompromisser på fredag. De sju store WTO-spillerne, USA, EU, Brasil, India, Australia, Japan og Kina, sa seg villig til å forhandle videre, og dermed ble det ikke brudd slik mange fryktet.

Om avtalen. En av de gjestående detaljene i forhandlingene kan ramme halve den norske landbruksproduksjonen. Det er nærmest bestemt at maksimalt fire prosent av landbruksvarer skal kunne kalles «sensitive områder» og dermed unntas for toll. Dette punktet er viktig for det norske landbruket, som er avhengig av å skjerme store deler av produksjonen for å overleve. Men det er ennå ikke bestemt om hvert land fritt skal kunne velge hvilke varer det vil unnta fra bestemmelsen om tolltak på landbruksvarer. Trolig kan Norge få definere inntil seks prosent av ulike landbruksvarer som sensitive, men må godta kvoter med en lav toll på disse varene. Det vil likevel si at 70-80 prosent av det norske landbruket kan bli unntatt tollkutt, ifølge landbruksminister Lars Peder Brekk (Sp).

Norges Bondelag mener forslaget vil innebære an rasering av norsk landsbruk og vil koste rundt 40.000 bønder jobben over en tiårs periode. Stats-

minister Jens Stoltenberg beroliget i går bondene og sa til NTB at regjeringen vil sørge for at Norge fortsatt skal ha et landbruk.

Fiskeeksport. Fiskeindustrien derimot er svært fornøyde med utkastet.

– Dette har vi ventet på i mange år, sier fagsjef Kristin Alnes i Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening (FHL) til NTB.

Hun sier at viktige norske eksportvarer til EU, som laks, sild, makrell og reker, blir berørt i den nye avtalen, og tror norsk fiskeeksport vil få bedre betingelser.

– I praksis får vi redusert dagens tollbelastning, sier Alnes.

Hun håper tollreduksjonen vil få betydning for eksporten til blant annet Japan og India.

Udemokratisk. Seniorrådgiver i Utviklingsfondet Aksel Nærstad mener Norge må si nei til utkastet til nye WTO-avtale. Han sier til NTB at den vil bidra til å øke fattigdommen i verden.

– Om forslaget blir vedtatt, vil det få dramatiske konsekvenser for befolkningen i utviklingsland.

Han sier at forslaget vil bidra til å svekke utviklingslandenes mulighet til å produsere mat til egen befolkning og til å opprettholde og bygge opp ny industri. Nærstad kritiserer også den udemokratiske måten den blir forhandlet fram på.

– Afrika var uteluttet fra de siste forhandlingene i det som har vært betegnet som en «utviklingsrunde». Det er både overraskende og kritikkverdigg at Norge har støttet denne formen for forhandlinger, sier han.